

XXVIII YLEINEN PALOKUNTALAISKOKOUS

Aika: 9.6.2018, klo 14.15- 16.55

Paikka: Kaupungintalo, Vaasa

Osanottajat (valtakirja):

Markku Leinonen, Anjalan VPK

Saku Rouvali, Jokivarren VPK

Kerttu Tyrväinen, Kangasniemen Palokuntanaiset ry

Minna Hytönen, Mäntyharjun Palokuntanaiset ry

Noora Pöntinen, Kauhajoen VPK

Isto Kujala, Suomen Sopimuspalokuntien Liitto

Roger Roos, FSB

Antti Kakonen, Vaasan VPK

Tom Leitsaro, Puistolan VPK

Kai Vainio, Kiukaisten VPK

Juho Ansio, Panelian VPK

Niina Saari, Keski-Suomen Pelastusalan Liitto

Mika Gröndahl, Kirkkonummen Palokunnat FBK VPK

Ville Mansikka, Idänpään ja ympäristön VPK

Tero Kupiainen, Janakkalan palokuntien keskusyhdistys

Jon Suominen, Ekenäs FBK

Sami Nikkilä, Rihimäen VPK

Esa Nieminen, Kustavin VPK

Mikko Hakkarainen, Savonlinnan VPK

Markku Seppälä, Luolajan VPK

Jaana Turunen, Sökö Sommarö FBK VPK

Petri Haanpää, Turun VPK

Juha Valtokari, Ruukin palokuntalaisten tuki

Arto Rannanmäki, Säskylän VPK
Christer Friis, Houtskärs FBK
Kjell Krooks, Dragnäsback FBK
Lassi Tolonen, Rovaniemen VPK
Markku Malm, ABB TPK
Erika Lervik, Malax brandmannaförening
Antti Mutikainen, Jokelan VPK
Eija Holmberg-Lehto, Tammissalon VPK
Heikki Suomalainen, Haagan VPK
Aulis Partanen, Uudenmaan Pelastusliitto
Pertti Villo, Vuosaaren VPK
Jari Nygård, Kannuksen palomiehet
Matti Toppinen, Lapin Pelastusliitto
Arto Perttula, Kokemäen VPK
Kim Holmsten, Marjaniemen VPK
Pentti Toljamo, Ranuan VPK
Harri Viitasalo, Kankaanpään VPK
Perttu Halonen, Helsingin VPK
Aki Koivunen, Degerö FBK – Laajasalon VPK
Mika Paavilainen, Helsingin Pelastusliitto
Henrik Helenius, Pitäjänmäen VPK
Jyrki Lainio, Karjalohjan VPK
Veikko Pullinen, Grankulla FBK
Sami-Pekka Korpela, Mäntän VPK
Jari Metsä-Tokila, Kalannin VPK
Berndt Sved, Malax Kommun
Kari Heinilä, Kuusiston VPK
Heikki Mäkitalo, Rantakulman VPK
Markku Savolainen, Asolan VPK
Joni Falkstedt, Espoon VPK
Reijo Alanko-Luopa, Kurikan paloasema

Jari-Pekka Sillanpää, Pihlavan VPK ry

Tapio Ranta, Rautilan VPK

Juho Lindqvist, Karhulan VPK

Tapio Tammi, Maarian VPK

Pekka Haukilahti, Lohtajan VPK

Tom Westerlund, Borgå FBK

Jaakko Ylitalo, Oulun VPK

Marko Koivikko, Pohjois-Suomen Pelastusliitto

Sampo Juhani Salmi, Leppävaaran VPK

Aino Jauho, Vehkalahden vapaaehtoinen keskuspalokunta

Lasse Moisio, Tampereen VPK

Marko Konttinen, Ylöjärven VPK

Silvio Hjelt, Sibbo Skärgårds FBK rf

(Valtakirjalla 67 osallistujaa ja muita osallistujia 163 henkilöä)

Ennen varsinaisen kokouksen alkua SPEKin toimitusjohtaja Marko Hasari ja palokuntajohtaja Petri Jaatinen palkitsivat harrastustuntimerkin korkeimmalla luokalla (10.000 tuntia) Saku Rouvalin (Jokimaan VPK) ja Kari Ahon (Säkylän VPK).

1. Kokouksen avaus

Kokouksen tervetuliaispuheen piti järjestötoimikunnan puheenjohtaja Markku Leinonen, jonka jälkeen hän avasi kokouksen klo 14.45.

2. Kokouksen järjestäminen

Kokoukselle valittiin puheenjohtajaksi SPEKin järjestötoimikunnan puheenjohtaja Markku Leinonen.

Puheenjohtaja kutsui kokouksen sihteeriksi SPEKin järjestöpäällikkö Sanna Airaksisen.

Ääntenlaskijoiksi valittiin Kai Vainio (Kiukaisten VPK) ja Mika Gröndahl (Veikkola VPK-FBK/Kirkkonummen palokunnat).

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Harri Sorri (Vaasan VPK) ja Reijo Alanko-Luopa (Kurikan paloasema).

Kokouksen esittelijänä toimi palokuntajohtaja Petri Jaatinen.

Juontajana sekä tarvittavilta osin ruotsiksi käänsi koulutusohjaaja Tom Lindell.

3. Kokouksen osanottajat ja päätösvaltaisuus

Kokoukseen on kutsuttu koolle kaikkien Suomen sopimuspalokuntien edustajat ja palokuntalaiset. Kutsu on postitettu palokunnille helmikuussa 2018 SPEK:n rekisterin mukaisesti pelastusliittoihin ja palokuntiin. Tapahtumaa on lisäksi markkinoitu Facebookissa, Pelastustiedon kotisivuilla, SPEK internet sivuilla, SSPL:n sähköisessä jäsenkirjeessä, Tulimeri-risteilyllä tammikuussa 2018 ja HAKA-kalenterissa.

Kokous toimii palokuntien ja palokuntatoiminnan yhteisöllisyyden ja yhteistyön vahvistajana, kehittämisen apuvälineenä, sekä turvallisuuden ja palokuntakulttuurin edistäjänä. Kokouksella ei ole juridista asemaa, eivätkä sen päätökset ole sitovia. Kokouksen päätökset toteutuvat osallistujien oman sitoutumisen kautta.

Päätös **Todettiin kokouksen olleen yleisesti tiedossa ja sen asema päätöksenteossa.**

4. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellinen Yleinen Palokuntalaiskokous järjestettiin 7.6.2014, Helsingissä. Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu, allekirjoitettu ja toimitettu kokouksen osallistujille. Lisäksi pöytäkirja on SPEKin sivuilla yleisesti nähtävillä.

Päätös **Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.**

5. Käsiteltävät asiat

Esittelijä Petri Jaatinen alusti aiheesta ja näytettiin video palokuntien toimintaohjelmasta. Pelastusalan järjestöt, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK), Suomen Sopimuspalokuntien Liitto (SSPL) ja Suomen Palopäällystöliitto (SPPL, vapaaehtoisjaosto) ovat yhteistyössä laatineet Palokuntien toimintaohjelman, edellisen Yleisen Palokuntalaiskokouksen päätöksen mukaisesti. SPEKin järjestötoimikunta on 25.3.2018 pitämässään kokouksessa päättänyt ottaa esityslistalle Palokuntien toimintaohjelman periaatteiden hyväksymiseen liittyvät seuraavat kokouksessa käsiteltävät asiat.

Päätös **Poistettiin tarpeettomana kohta 5.7.**

5.1. Palokuntien toimintamuotojen kehittäminen ja organisoiminen

Video Perniöstä, **videolinkki?** ja **Juha Kylmälän Kipinä esitys liitteenä (liite 1)**

Juha Kylmä (Riihimäen VPK) esitteli Kipinä työkalun, jota voidaan hyödyntää toiminnan arvioinnissa (itsearviointi, sisäinen/ulkoisen auditointi, osittain) ja kehittäminen nuorisotoiminnan osalta (osana Kipinä työkirjaa). Sisältää neljä tavoitetasoa. Hyötyinä ovat mm. palaute omasta toiminnasta ja mahdolliset kehittämiskohteet. Tulevaisuuden tavoitteena valtakunnallinen tilastointi ja raportointi myös laadullisesti. Kipinää esitellään myös Lohtajan kesän suurleirillä. (liite 1)

Haasteet

Toimintamuotojen ja toimintaan osallistuvien henkilöiden vähentyminen. Toiminnassa mukana olevien henkilöiden kuormittumisen kasvaminen. Palvelutuotannon vaatimusten kasvaminen. Yksilöiden vapaa-aikakilpailun lisääntyminen.

Tavoitteet

Palokunta on avoin monipuolinen pelastusalan kansalaistoiminnan mahdollistaja.

Ratkaisut

Palvelutuotannon ja vapaaehtoistoiminnan eriyttäminen.

Osallistujalähtöisyyden kehittäminen: Osallistumisen paikkojen luominen, määräaikaisten tehtävien mahdollistaminen.

Tukiverkostojen lisääminen: Alueelliset ohjaajat, yhteiset kalustonhoitajat, paloasemien muodostamat harjoitusolosuhdeverkot.

Toiminnan osastojaon keventäminen: Osastorajat rikkovien tiimien muodostaminen.

Mittarit

Toimintaan osallistuvien henkilöiden määrä ja osallistumisaktiivisuus.

Käytyä keskustelua:

Miksi palvelutuotanto ja vapaaehtoistoiminnan eriyttäminen (yksi ratkaisuehdotus)? Esittelijä: Palvelutuotanto vahvaa tällä hetkellä ja olisi saatava paukkuja myös muuhun yhdistystoimintaan (vrt. tutkimus Miksi palokuntatoiminta hiipuu tai viriää?). Palvelutuotannolla ja vapaaehtoistoiminnalla on eri toimintalogiikat, joten tarkastelua tulisi tehdä eri lähtökohdista. Sanamuotona eriyttäminen myös haastava, koska esim. pienissä palokunnissa samat ihmiset tekevät kaikkea. Parempi esim. tunnistaminen.

Mitä tarkoittaa ratkaisuehdotuksissa mainittu määräaikaisten tehtävien mahdollistaminen? Esittelijä: Sekä operatiivisessa että muussakin toiminnassa on huomioitava nykytrendit eli kaikki eivät enää sitoudu koko elämän ajaksi, valinnanvaraa paljon jne. Tavoite on tarjota helpon osallistumisen paikkoja, määräaikaista tehtäviä ja pop up toimintaa. Näin voidaan saada mukaan myös uusia.

Sopimuspalokuntatoiminnan ja palokuntien vapaaehtoistoiminnan eron tunnistaminen on tärkeää. Suomessa on 200 henkilökohtaisen sopimuksen palokuntaa, joissa vaikea tunnistaa mikä on vapaaehtoistoimintaa ja mikä sopimuspalokuntatoimintaa.

Osastojaon keventäminen olisi oikea suunta.

Päätös **Hyväksyttiin esitetyt ratkaisut kehittämisen pohjaksi esitetysti yhdellä muutoksella: ratkaisuehdotus Palvelutuotannon ja vapaaehtoistoiminnan eriyttäminen muutettiin muotoon Sopimuspalokuntatoiminnan ja palokuntien vapaaehtoistoiminnan eron tunnistaminen.**

5.2. Vaikuttaminen ja palokuntatoiminnan asioista päättäminen

Haasteet

Sitoutuminen, vastuunkanto ja vaikutusmahdollisuudet vähenevät, hallinnolliset tehtävät lisääntyvät.

Tavoitteet

Palokuntayhdistykset ovat osaavia, osallistavia ja innovatiivisia yhteisöjä, jotka pystyvät tarjoamaan yhteiskunnalle sen tarvitsemia palveluita.

Ratkaisut

Yhteisten pelisääntöjen ja ohjeiden avoimuuden lisääminen.

Päätöksen teon keventäminen. Vastuun jakaminen.

Mittarit

Päätöksien tekoon osallistuneiden määrä.

Käytyä keskustelua:

Mitkä ovat työkalut yhteisiin pelisääntöihin? Esittelijä: Hyvät käytännöt jakoon kuten esim. kokouksessa videoesityksinä nähtiin. Edellyttää jatkuvaa yhteistyötä ja viestintää.

Päätös **Hyväksyttiin esitetyt ratkaisut kehittämisen pohjaksi.**

5.3. Vapaaehtoisen palokuntatoiminnan identiteetin kirkastaminen

Video Kiskosta, [linkki](#)

Haasteet

Palokuntatoiminnan ”asiakas” hämärtyy: Oman vaikutusalueen asukkaita, pelastustoimen palveluita, vai jäseniä varten. Toimintamuodon hämärtyminen: Itsenäinen kolmannen sektorin toimija, pelastustoimen työntekijä, jäsenten harrastustoiminnan tuottaja, vai monenlaisia palveluita tarjoava yritys. Maanlaajuinen ja kansainvälinen liike, vai pelastustoimen toimipiste.

Tavoitteet

Palokuntien jäsenet omaavat vahvan palokuntaidentiteetin, joka muodostuu toiminnasta, sen tavoitteista ja yhteisistä arvoista.

Ratkaisut

Toiminnan tarkoituksen terävöittäminen ja huomioiminen kaikessa toiminnassa: Oman vaikutusalueen turvallisuuden kehittäminen (yksilöiden ja yhteisöjen turvallisuusosaaminen, halukkuus ja kyky, pelastustoimen palveluiden tuottaminen).

Kolmannen sektorin lainalaisuuksien tunnistaminen ja tunnustaminen (älyllisiä ja fyysisiä haasteita, yhteisöllisessä muodossa, ajallisten resurssien tunnustaminen).

Toiminnan tavoitteiden ja arvojen päivittäminen.

Mittarit

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja suomalaisten mielikuvabarometri.

Käytyä keskustelua:

Sopimuspalokunta- ja vapaaehtoistoiminnan erottaminen identiteetin osalta tärkeää.

Kenelle kuuluu turvallisuusviestintä? Jos sitä tekee VPK, onko se sopimuksellista vai vapaaehtoisuimintana tehtävää? Vai voiko olla molempia?

Päätös **Hyväksyttiin esitetyt ratkaisut kehittämisen pohjaksi.**

5.4. Palokuntalaisten rekrytointi ja henkilöstösuunnittelu

Videot Haaga ja Pohjois-Karjala, [linkit](#)

Haasteet

Palokuntayhteisöjen pienuus näyttöytyy ulkoapäin tarkasteltuna liian sisäänpäin lämminneeltä yhteisöltä. Vaihtuvuus on liian pientä. Toiminta edellyttää pitkäaikaista kokemusta. Jäsenten tarpeita ei huomioida riittävästi. Helpon liittymisen tavat puuttuvat.

Tavoitteet

Rekrytointi on suunnitelmallinen ja olennainen osa normaalia toimintaa.

Ratkaisut

Toiminnassa mukana olleiden henkilöiden säännönmukaiset ”luokkakokoukset”.

Henkilöstösuunnittelu aloitetaan kaikkien toimintamuotojen osalta.

Laaditaan palokuntakohtaiset perehdytysohjelmat.

Madalletaan osallistumiskynnystä.

Edistetään IV-sektorin toimintaa.

Mittarit

Palokuntien aktiivisten ja passiivisten jäsenten, sekä toimintaan osallistuvien muiden henkilöiden määrä.

Käytyä keskustelua:

Mitä tarkoitetaan IV-sektorilla? Esittelijä: Se on mm. pop up toimintaa sekä erilaiset tapahtumat ja leirit, joihin voivat osallistua vapaaehtoisina myös ei jäsenet.

Aktiivinen jäsenhankinta vaatii yhteistyötä pelastuslaitosten kanssa; mikään ei saa heikentää mikään ei saa heikentää palokuntatoimintaa. Vpk:t itse aktiivisia pelastuslaitosten suuntaan.

Rekrytointihaaste koskee lähinnä ns. kyläpalokuntia, joilla on merkittävä rooli alueellaan, mutta vaikea saada uusia mukaan.

Huomioitava alueelliset erot toiminnassa.

”Luokkakokoukset” olleet hyviä (kuten tikkaillat, Tallinnan reissu ja saunaillat)

Rekrytoinnissa huomioitava ja tunnistettava sopimuspalokuntien operatiiviset tehtävät ja sen vaatimukset/kriteerit. Vapaaehtoistoiminnan osalta matala kynnys. Vastauksena edelliseen tuli vastakkainen mielipide eli päinvastoin matala kynnys kaikille tulla mukaan toimintaan.

Passiivisten jäsenten määrän mittaaminen? Halutaanko lisää vai hankkiutua eroon? Esittelijä: yli 500 000 (11 %) suomalaisista ollut jossain vaiheessa vpk toiminnassa mukana. Mihin hävinneet? Onko hyötyä palokuntatoiminnassa? Olisi tärkeää pitää huolta omistaan ja mahdollisuudesta olla silloin tällöin mukana.

Tekemistä myös muille kuin savusukelluskelpoisille, ei liian korkeaa kynnystä (kohta ei saada uusia mukaan)

Päätös **Hyväksyttiin esitetyt ratkaisut kehittämisen pohjaksi.**

5.5. Palokuntatoiminnan tunnettuuden lisääminen

Haasteet

Palokuntatoiminta ei erotu riittävästi pelastustoimen muusta toiminnasta. Tiukentuneet tietosuojavaatimukset rajoittavat toiminnan näkyvyyttä.

Tavoitteet

Palokuntien toiminta on tunnettua ihmisten keskuudessa (75 % suomalaisista osaa mainita, mitä toimintaa palokunnat tuottavat).

Ratkaisut

Aktiivinen turvallisuusviestintätöyöhön osallistuminen ja siinä voimakkaampi profiloituminen.

Jäsenten omien verkostojen hyödyntäminen: Kutsuvierastapahtumat, oman toiminnan näkyminen sosiaalisessa mediassa.

Mittarit

Palokuntatoiminnan tunnettuus -barometri.

Käytyä keskustelua:

Yhtenä ehdotuksena tuli viikkoharjoitusten järjestäminen kansan parissa, jossa osa palokuntalaisista toimii "seurustelu-upseereina" kertoen toiminnasta.

Viranomaiset omassa onnettomuus- yms. viestinnässään voisivat mainita palokunnat ja näinedistää sopimuspalokuntien tunnettuutta.

Palokunnan ovet auki.

Päätös **Hyväksyttiin esitetyt ratkaisut kehittämisen pohjaksi.**

5.6. Palokuntalaisten osaamisen kehittäminen

Esittelijä: laajentunut tehtäväkenttä, osaamistaitovaatimukset kasvavat, työvälineiden ja digitalisaation kehittyminen, hajautetun osaamisen malli (kaikki eivät osallistu kaikkeen) ja sen edelleen jalostaminen (mm. maastopalojoukot, ensivaste, JVT), spesifit osaamiset

Haasteet

Tehtäväkentän laajentuminen.

Työvälineiden ja -menetelmien kehittyminen.

Osaamistaitovaatimusten kasvaminen

Tavoitteet

Palokuntalaisilla on riittävä osaaminen pelastustoimen ja yhdistystoiminnan tehtävissä.

Ratkaisut

Muulla tavalla hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.

Osaamisen monimuotoisuuden edistäminen

Hajautetun osaamisen -mallin rakentaminen

Omaehtoisen osaamisen kehittämisen kulttuurin edistäminen

Mittarit

Osaamistaitoarviointi.

Käytyä keskustelua:

Palokuntalaisen tarkka osaamisen arviointi testissä huolestuttavaa. Löytyykö enää tulijoita? Parempi vaihtoehto esim. toiminnan tarkastukset, joissa kokenut paloiesimies arvioi suoritusta yksikkönä.

Järjestökoulutuksen kehittäminen käynnissä SPEKissä.

- Kuinka monta palo- ja pelastusaiheista kirjaa on ilmestynyt kuluneina vuosina? Itseopiskelun tueksi. Opetusmateriaalin jako vanhassa HAKAssa, miten nykyisessä? SPEKin kurssimateriaalit palokunnille käyttöön (esim. viikkoharjoituksissa hyödyntäminen)? Saisiko Pelastusopiston materiaalia jakoon? Ulkomaisen materiaalin kääntäminen suomeksi (Ruotsi/Norja)? Suomen Palopäällystöliitto on laatinut vetoomuksen materiaalin saamiseksi jakoon. -> Esittelijä: kun tuotatte aineistoa, jakakaa se, <https://spek.onedu.fi/koulutus/> paljon materiaalia ja ulkomaista aineistoa sovitettava meidän järjestelmään.

Päätös **Hyväksyttiin esitetyt ratkaisut kehittämisen pohjaksi.**

5.7. Palokuntatoiminnan periaatteiden vahvistaminen

Toimintaohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi kokous laati seuraavan julkilausuman:

Me kokoukseen osallistuneet tahot sitoudumme toimimaan Palokuntien toimintaohjelman mukaisten tavoitteiden edistämiseksi ja pelastustoimen arvojen mukaisesti.

Päätös **Vahvistettiin toimintaohjelma seuraavalle kaudelle.**

6. Muut esille tulevat asiat ja seuraava kokous

Yleisiä Palokuntalaiskokouksia on päätetty, ensimmäisessä ylimääräisessä palokuntalaiskokouksessa Oulussa, pitää kolmen vuoden välein. XXVII Yleisessä

Palokuntalaiskokouksessa vuonna 2014 päätettiin pitää seuraava kokous Vaasassa 2018 ja sitä seuraava vuonna 2021 Raaseporissa.

Päätös **Päätettiin vuoden 2024 kokouspaikaksi Riihimäki.**

Loppukeskustelua:

Seuraavaa Yleistä Palokuntakokousta ajatellen toivottiin enemmän keskustelua, asialistan/ohjelman laatimista yhdessä kentän kanssa (mm. ajankohtaiset asiat, keskustelukulttuurin parantaminen). Myös kokoustekniikassa koettiin olevan parantamisen varaa (äänentoisto, kiertävä mikrofoni).

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.55.

Markku Leinonen

Puheenjohtaja

Sanna Airaksinen

Sihteeri

Harri Sorri

Pöytäkirjantarkastaja

Reijo Alanko-Luopa

Pöytäkirjantarkastaja